

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
 Кафедра української літератури, компаратористики і грінченкознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР «МІФОКРИТИКА»

для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2023

Розробник: Брацкі Артур Себастіан, доктор гуманіт. наук, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Викладач: Брацкі Артур Себастіан, доктор гуманіт. наук, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства

Протокол від «7» вересня 2022 року №2
Завідувач кафедри української літератури, компаративістики і
грінченкознавства Олена БРОВКО (підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 07.09. 2022 р.

Гарант освітньої програми

Олена БРОВКО

Олена Бровко
(підпис)

Робочу програму перевірено 7 вересня 2022 р.

Завідувач аспірантури,
докторантурі Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:
на 2021/2024 н.р. Бровко О.О. «31» 08/2023 р. протокол №10

на 2021/2024 н.р. _____ (_____) «_» 20__ р. протокол №__

на 2021/2024 н.р. _____ (_____) «_» 20__ р. протокол №__

на 2021/2024 н.р. _____ (_____) «_» 20__ р. протокол №__

на 2021/2024 н.р. _____ (_____) «_» 20__ р. протокол №__

Науковий семінар: Міфокритика

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	дenna	заочна
Вид дисципліни		Вибіркова
Мова викладання навчання та оцінювання		Українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Рік навчання		2
Семестр		4
Кількість змістових модулів з розподілом:		3
Обсяг кредитів		3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	30	12
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	2	-
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю		залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

сформувати здатність професійно застосовувати міфокритичні підходи до власного матеріалу дослідження; сприяти створенню здобувачами освіти власних оригінальних академічних текстів із застосуванням теоретичних зasad міфокритики.

У процесі вивчення дисципліни формуються такі загальні та фахову компетентності, відповідно до освітньо-наукової програми:

Компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей.
	ЗК-2	Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.
	ЗК-8	Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.
	ЗК-9	Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження.
Фахові	ФК-1	Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану

компетентності (ФК)		філологічних знань, актуальніх теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК-2		Здатність планувати, обґрутувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.
ФК-3		Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.
ФК-4		Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.
ФК-6		Здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології
ФК-7		Здатність аналізувати явища української літератури в діахронії та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку.

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування матеріалів наукового семінару здобувачі освіти набувають:

Знання та розуміння	ПРН-3-1	Демонструвати: знання в галузі гуманістики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.
	ПРН-3-2	Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напряму досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.

Застосування знань та розумінь	ПРН-У-1	Аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначати міждисциплінарний характер наукових філологічних проблем.
	ПРН-У-2	Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію.
	ПРН-У-3	Обирати адекватну наукову методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання проблем і завдань філологічного дослідження.
	ПРН-У-4	Складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати.
Формування суджень	ПРН-С-1	Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем і власну думку щодо них.
	ПРН-С-1	Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації.

4. Структура навчальної дисципліни
 Тематичний план для денної/заочної форм навчання

Назва змістових модулів, тем	Усвою	Кількість годин між видами робіт			
		Аудиторні			<i>Самостійна робота</i>
		<i>Лекції</i>	<i>Семінари</i>	<i>Практичні</i>	
Змістовий модуль 1.					
Міфокритика: загальні поняття, концепції, категорійний апарат, методологічні підходи, практичні методики	18	4	4		10
Модульний контроль	2				
Всього	20	4	4		10
Змістовий модуль 2.					
Міфологічні структури уявного. Архетипи.	26	4	2		20
Міф і соціальна антропологія.	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
Всього	42	6	6		30
Змістовий модуль 3.					
Міф як сценарій культури	12	2			10
Прикладні аспекти міфокритики	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
Всього	28	4	2		20
Разом годин	90	14	10		60

5. Програма навчальної дисципліни **Науковий семінар: Міфокритика**

Змістовий модуль 1.

Тема. Міфокритика: загальні поняття, концепції, категорійний апарат, методологічні підходи, практичні методики.

Теорії міфу (Дж. Фрезер, Е.Тейлор, Ф.Боас, Л.Леві-Брюлль, Е.Кассірер, М.Еліаде, Ю.Лотман та ін.). Базові поняття міфокритики: міф, критика, символ, знак, емблема, код, архетип, міфологема, міфема. Міфокритика як розділ поетики. Символізація та інтеракція, «ритуальний» й «архетипічний» напрями розвідок.

Література: 2; 3; 5; 8; 10; 12; 13; 27.

Змістовий модуль 2.

Тема. Міфологічні структури уявного. Архетипи. Ритуали

Міф та архетип та ритуал: складна кореляція. Свідоме / несвідоме / підсвідоме: фройдівський поворот у розумінні культури. Концепція архетипів К.Г.Юнга й ритуальна Дж. Фрейзера. Різновиди і функції архетипів та ритуалів. Архетипні й ритуальні образи. Архетипні й ритуальні мотиви і сюжети. Архетипні наративи. Трансперсональні аспекти міфокритики.

Література: 5; 14; 15; 17; 20; 28.

Тема. Міф і соціальна антропологія.

Сфера профанного і сакрального. Міф «свого» і «чужого»: іншість, інакшість, тожsamість, лояльність, антагонізм. Космологічний вимір національної ідентичності. Феномени зовнішньої та внутрішньої окупації. Міф і культурний суверенітет. Міф і культурна амнезія. Ідентичність і колективна пам'ять у постсучасності. Міфокритика і кітч.

Література: 1; 9; 11; 16; 21; 22; 25; 26; 29.

Змістовий модуль 3.

Тема. Міф як сценарій культури.

Космогонія / Есхатологія / Апокаліптика як модуси культури. Космос і Хаос, культурні моделі космізації хаосу. Нелінійні системи і перегляд усталених функцій та символічних полів Хаосу. Робота «топосів надлишковості» у культурі

та літературі. Міфологічні координати людського / нелюдського в культурі та літературі. Відхід від перспективи безпосередньої антропоморфізації.

Література: 4; 7; 13; 18; 22; 30.

Тема. Прикладні аспекти міфокритики.

Час, простір, герой у міфокритичних координатах. Трансформації цих концептів поетики у класичних, некласичних та постнекласичних моделях мистецтва і літератури. Ініціація та жертовний ритуал як універсальні матриці культури. Гендерні / вікові аспекти міфу. Авторська міфологія та її «вростання» в ідіостилістику.

Література: 2; 6; 7; 19; 23; 24.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Максимальна к-ть балів загалом
		К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	
Відвідування лекцій	2	2	4	3	6	2	4	14
Відвідування семінарських занять	2	2	4	2	4	2	4	12
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	5	2	10	2	10	2	10	30
Виконання завдань для самостійної роботи	7	1	7	-	-	1	7	14
Виконання модульної роботи	10	1	10	1	10	1	10	30
Максимальна кількість балів			35		30		35	100
Розрахунок коефіцієнта: 100 : 100 = 1,0								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота №1. Оформити фрагмент теоретичної частини дисертаційного тексту, в якому застосовано міфокритичну методологію.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.

2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей міфокритичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту (0/1 бал), наявність не менше як 10 процитованих джерел (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки (0/1 бал), відповідність оформлення списку літератури ДСТУ 8302:2015 (0/1 бал).

Самостійна робота №2. Здійснити міфокритичний аналіз художнього тексту/дискурсу, який буде використано у дисертації, оформивши його у наукову статтю за вимогами фахового журналу “Синопсис: текст, контекст, медіа” (<https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis>).

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.

2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей міфокритичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту (0/1 бал), наявність необхідних структурних компонентів фахової статті (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки (0/1 бал), відповідність оформлення вимогам фахового журналу “Синопсис: текст, контекст, медіа” (0/1 бал).

7. Рекомендована література

Основна:

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти / Пер. з англ. Київ: Критика, 2001. 272 с.
2. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. Слово. Знак. Дискурс. За ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
3. Бондарєва О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв’язку через жанрове моделювання. Київ: Четверта хвиля, 2006. 512 с.
4. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора / Пер. з польськ. Київ: Ніка-Центр, 2014. 296 с.
5. Дюран Ж. Антропологічні структури уявного / Пер. з фр. Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2021. 568 с.
6. Естес К. Жінки, що біжать з вовками. Архетип дикої жінки у міфах та легендах. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 528 с.
7. Кемпбелл Дж. Тисячоликий герой / Пер. з англ. Львів: Terra Incognita, 2020. 416 с.
8. Матусяк А. Вийти з мовчання: деколоніальні змагання української культури та літератури ХХІ століття з пост тоталітарною травмою. Пер. з польськ. Львів: ЛА

Піраміда, 2020. 307 с.

9. Найден О. Міф. Фольклор. Форма. Образ. Київ: Видавець Олег Філюк, 2017. 320 с.
10. Полісаєв О. Трансісторичність соціального мфу. Київ: Промінь, 2010. 384 с.
11. Солецький О. Емблематичні форми дискурсу: від міфу до постмодерну. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2018. 400 с.
12. Юнг К. AION. Нариси щодо символіки самості. Львів: Астролябія, 2019. 432 с.
13. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Астролябія, 2018. 608 с.
14. Frazer J. G. Złota gałąź. Studia z magii i religii. wyd. I-VI: Warszawa 1962, 1965, 1969, 1971 (2 tomy), 1978, 1996 PIW; wyd VII: Warszawa 2002. tłum. Krzeczkowski Henryk. Wyd. KR, s. 536,

Додаткова:

15. Агеєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. Київ: Віхола, 2021. 355 с.
16. Ведмедев М. Культурні ресурси продуктивного мислення. Суми: Університетська книга, 2019. 216 с.
17. Вишницька Ю. Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 612 с.
18. Гайдаш А. Дискурс старіння у драматургії США: проблемне поле, семантика, поетика: монографія. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 416 с.
19. Гроф С. Психологія майбутнього. Львів: Terra Incognita, 2019. 400 с.
20. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-Центр, 2012. 264 с.
21. Іванишин П. Критика і метакритика як осмислення літературності. Київ: ВЦ “Академія”, 2012. 288 с.
22. Марценюк Т. “Захисники галактики”: влада і криза у чоловічому світі. Київ: Комора, 2020. 256 с.
23. Поліщук Я. Гіbridna топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі. Чернівці: Книги ХХІ. 2018. 272 с.
24. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті. Київ: Академвидав, 2018. 304 с.
25. Рябчук М. Лексикон націоналіста та інші есеї. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 216 с.
26. Українська культура ХХ-ХХІ ст.: соціоантропологічний аспект: зб. наук. праць. Київ: Дуліби, 2015. 236 с.
27. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в'язниці / Пер. з фр. Київ: Комубук, 2020. 452 с.
28. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривденості/ Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2020. 192 с.
29. Хейлз К. Як ми стали постлюдством. Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Київ: Ніка-Центр, 2013. 426 с.
30. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2020. 335 с.